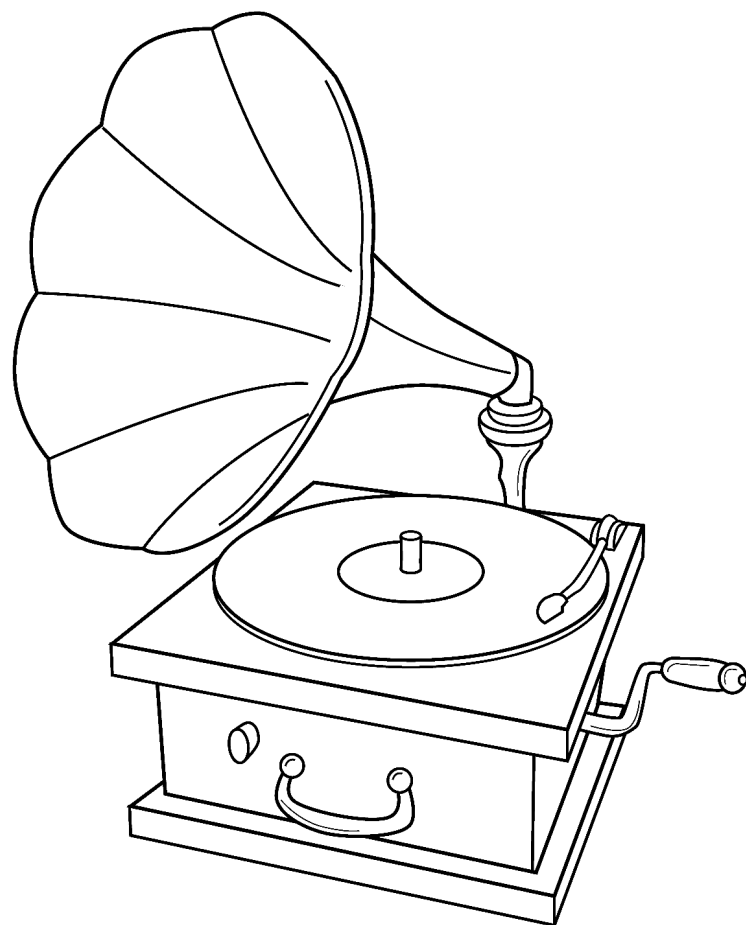
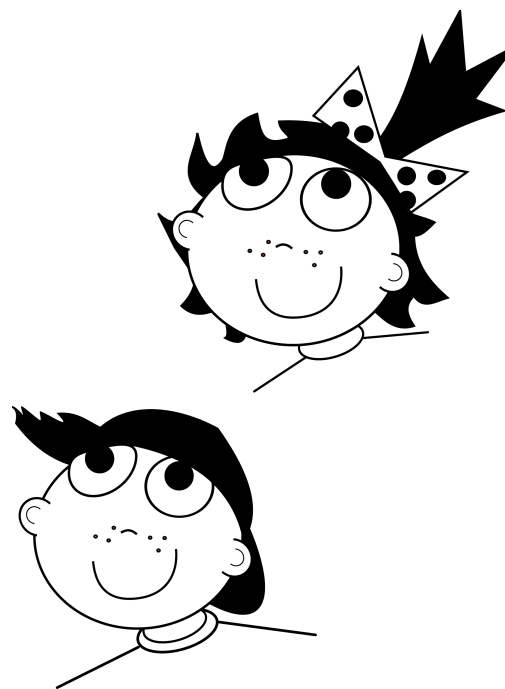

Muzealne Ekspozaty nie tylko dla Mamy i Taty!

Rodzinny przewodnik po
Muzeum Fonografii w Niepołomicach

Muzeum jest pełne ciekawostek!
Dla najciekawszych odkrywców
muzealnych sekretów
przygotowaliśmy KONKURS
Z NAGRODAMI! Szczegóły na
ostatniej stronie!

Przed muzealnymi drzwiami czeka na Was wehikuł czasu. Podróżując razem z Lilką i Gutekiem poznacie historię fonografii, czyli zapisywania i odtwarzania dźwięku. Zanim jednak wsiądziecie na pokład musicie wiedzieć, że kapitan statku przygotował dla Was wiele podchwytliwych pytań i niełatwych zagadek! Podróżując zbierajcie gwiazdki - pomogą Wam one wrócić do domu!

Zagadka dla kilkulatka! Zadania i zagadki dla dzieci młodszych.

Liceum w muzeum! Zadania dla starszaków i dorosłych.

Sala 1

Zobaczcie, tak wyglądały pokoje 100 lat temu. Przyjrzyjcie się znajdującym się tu meblom. Są zupełnie inne, prawda? Zobaczcie jak są pięknie zdobione! Czy meble w Waszym mieszkaniu również posiadają zdobienia?

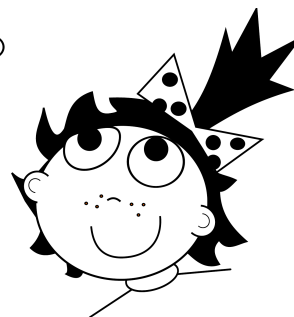

Jeden ze znajdujących się w sali mebli posiada niewielki motyw dekoracyjny - czerwony kwiat z zielonymi listkami. Czy potraficie go odnaleźć? Jaki to kwiat?

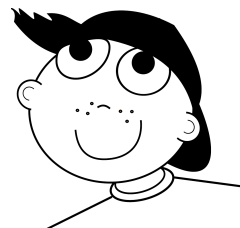
4

Cześć!
Jestem Lilka!

A ja Gutek!
W muzeum jest
super!

Fonograf

Poszukajcie w pokoju fonografu - to urządzenie, na którym po raz pierwszy utrwalono dźwięk. Czy wiecie, że skonstruował je Thomas Edison, ten sam, który wynalazł żarówkę?

Jak myślicie, dlaczego ludzie chcieli nagrywać dźwięk? Być może chcieli zachować słowa znanych osób lub np. głos swojego dziecka. Urządzenie Edisona było zbyt prymitywne by zapisać i odtwarzać na nim muzykę - nagrany dźwięk był bardzo słabej jakości i czas zapisu był bardzo krótki - można było nagrać jedynie króciutki tekst. Wyobraźcie sobie, że to, co chcecie zapisać musicie powiedzieć w ciągu zaledwie jednej minuty!

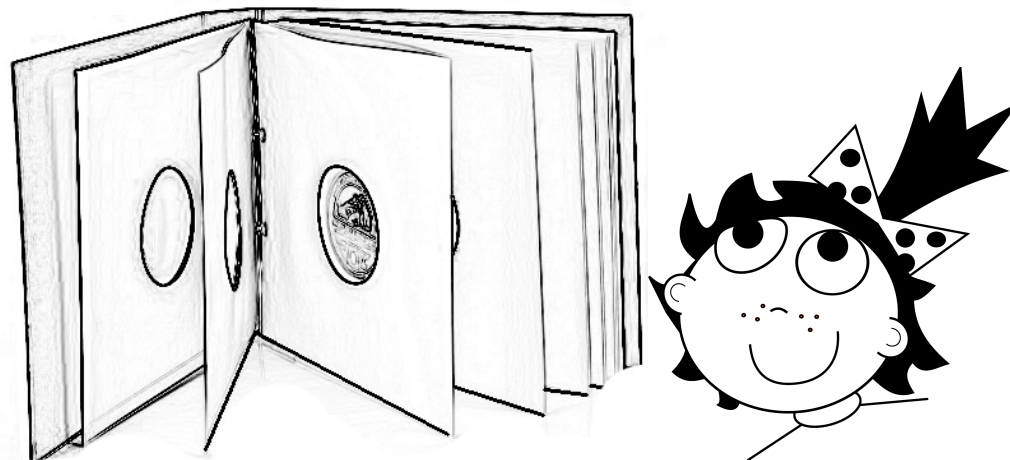
Gramofon

Czy wiecie, że gramofony do odtwarzania muzyki nie potrzebowały prądu? Przecież prądu w wielu domach jeszcze nie było! Poszukajcie przy gramofonach korbki – korbką nakręcało się gramofon.

Płyty szelakowe

Poszukajcie czarnych płyt – to płyty szelakowe. Na takiej płycie zapisywano już muzykę! Na jednej płycie mieściła się jedna piosenka! Czy wiesz, że płyty szelakowe robione były z naturalnej żywicy o nazwie szelak, czyli z wydzieliny i pancerzyków owadów żyjących w Azji? Niestety były bardzo kruche i łatwo ulegały zniszczeniu, dlatego chroniono je i przechowywano w specjalnych płytochronach – albumach. Znajdźcie na sali albumy z płytami. Czy wiecie, że to od tych ochronnych albumów na wydaną przez artystę obecnie płytę, czyli zbiór piosenek mówi się album?

Jak to działa?

Przyjrzyjcie się płycie – znajdują się na niej rowki o nierównych ściankach – to tzw. ścieżka dźwiękowa. Gramofon posiada igłę, która sunie po kręcącej się płycie. Gdy wpada w rowki drga wytwarzając dźwięk – muzykę.

Gramofony tubowe

Po co gramofonom taka wielka tuba? Tuba wzmacniała dźwięk, by lepiej było słyszeć muzykę!

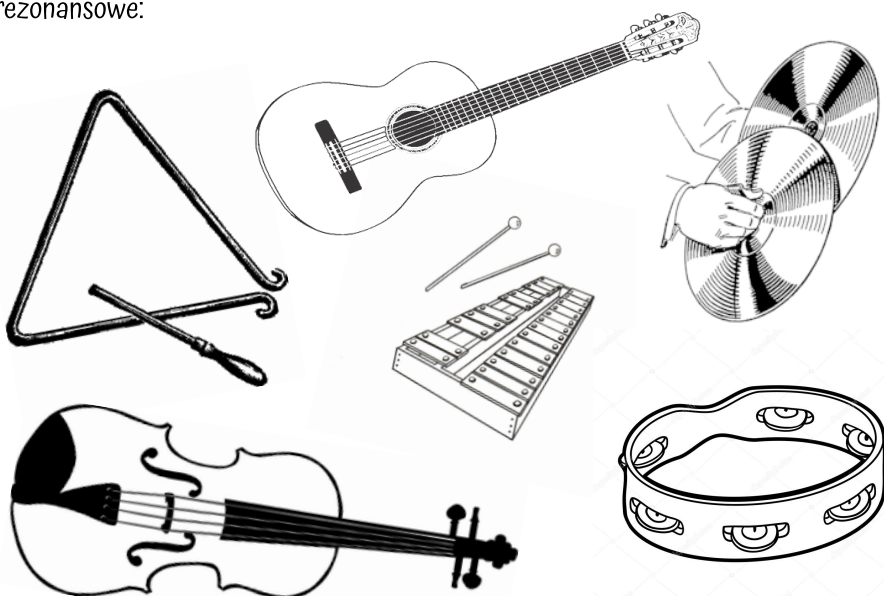
Gramofony szafkowe

Poszukajcie, czy gramofony szafkowe także były na korbkę? Jak myślicie, co mogło wzmacniać w nich dźwięk skoro już nie miały tuby? To bardzo trudne pytanie! Rolę tuby pełniła pusta skrzynka, która działała jak pudło rezonansowe, czyli wzmacniające dźwięk.

Takie pudła posiada wiele instrumentów muzycznych. Drewniana, pusta w środku obudowa wzmacnia dźwięk strun.

Spośród rysunków instrumentów wybierzcie te, które posiadają pudło rezonansowe:

5

3

Podążajcie za sunącą po szelakowej płycie igłą, zbierajcie litery, a podpowiedzą Wam one jaki utwór moglibyście usłyszeć z jednego ze znajdujących się na sali gramofonów, gdyby go nakręcić. Zebrane litery porównajcie z etykietami płyt leżących na gramofonach - czy już znacie jego nazwę? Na jakim gramofonie znajduje się płyta z tym utworem: szafkowym czy tubowym?

Czy w sali znajduje się więcej gramofonów szafkowych czy tubowych?

Na jednej ze znajdujących się na gramofonach płyt możecie zobaczyć wizerunek domowego zwierzątka przysłuchującego się odtwarzanej muzyce. Czy jest to słoń, pies, koza, a może lama?

7

Jego wizerunek znajdziecie także na jednym z gramofonów. Jakim?

Wymieńcie 2 nazwy gramofonów tubowych:

.....

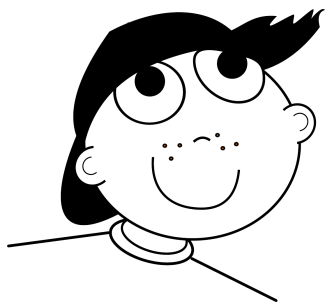
i szafkowych:

.....

Wymieńcie 3 tytuły piosenek, jakie znajdują się na szelakowych płytach

.....

Nipper!
Do nogi!

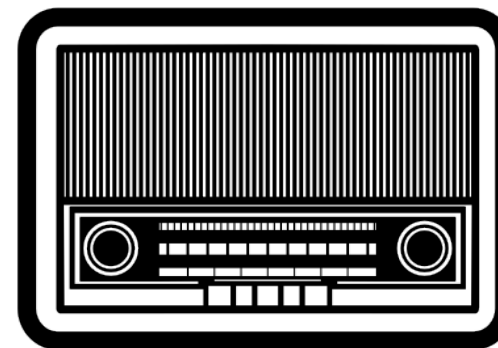
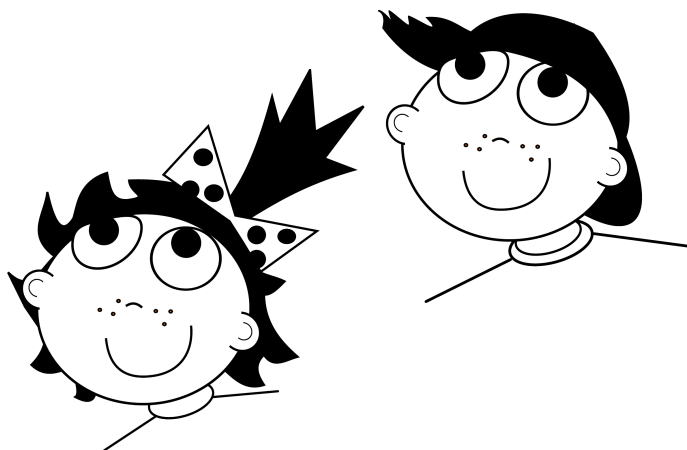
Poznajecie czworonoga?

To Nipper! Imię pieska oznacza po prostu Szczypce, gdyż psina chodząc ze swoim panem do pracy w teatrze miała zwyczaj atakowania nóg widzów, którzy mu się nie spodobali. Po śmierci swego pana pieska przygarnął jego brat - malarz. Namalował on portret Nipperera wsłuchanego w głos swojego zmarłego właściciela dobiegający z tuby fonografu, a obrazowi nadał tytuł "His Master's Voice", czyli "Głos swojego Pana". Wkrótce wizerunek Nipperera wykorzystany został w kampaniach reklamowych firmy Gramophone Company ciesząc się niezwykłym sukcesem. Jako znak firmowy pojawiał się na wszystkich płytach wypuszczanych przez firmę i stał się na tyle popularny, że stała się ona powszechnie znana jako HMV (skrót od His Master's Voice, tytułu obrazu), choć tak naprawdę nigdy nie zmieniła swej nazwy. Wizerunek Nipperera powielano w milionach egzemplarzy, czyniąc go jednym z najbardziej znanych psów wszechczasów.

Sala 2

Przechodząc przez drzwi przesunęliśmy się w czasie o 30 lat do przodu. Teraz znaleźliśmy się w okresie między I, a II wojną światową.

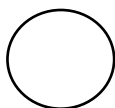
Jakie gramofony zastąpiły gramofony tubowe?

Czy były one na prąd, czy na korbkę?

Czy znajdujący się w sali gramofon kieszonkowy naprawdę zmieści się w kieszonce?
.....

Na stoliku między fotelami znajduje się gramofon w... walizce! Poszukajcie kieszonki, do której można schować płyty. Na metalowej zawieszce znajduje się rysunek - czy są to zwierzęta, nuty na pięciolinii, a może tańczące pary?
.....

Policzcie ile gramofonów walizkowych jest w sali

Pierwsze odbiorniki radiowe

Poszukajcie na sali jednych z pierwszych odbiorników radiowych. W czasach wojny radio stało się ważnym źródłem informacji. Do porozumiewania się między sobą używali go żołnierze walczący na froncie, a ludzie z zapartym tchem słuchali wiadomości o tym, co się aktualnie dzieje w kraju. Zauważcie, że takie radia nazywane kryształkowymi, także nie potrzebowały prądu elektrycznego! Zasilanie czerpały z fal radiowych.

Sala 3

Ojej! W naszej maszynie czasu zepsuł się wskaźnik czasomierza! Musicie nam pomóc! Rozejrzyjcie się po pomieszczeniu i spróbujcie odgadnąć w jakim okresie teraz się znaleźliśmy. Zapewne pomogą Wam znajdujące się na półkach przedmioty.

.....

O czym piszą dziennikarze w znajdujących się na biurku gazetach?

.....

.....

.....

Jaka jest na nich data? Z czym Wam się ona kojarzy?

.....

.....

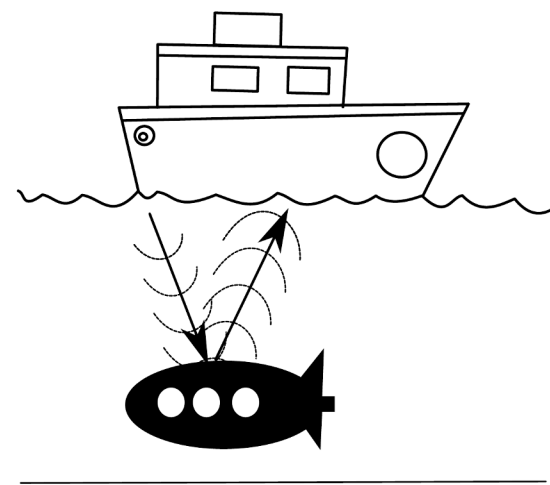
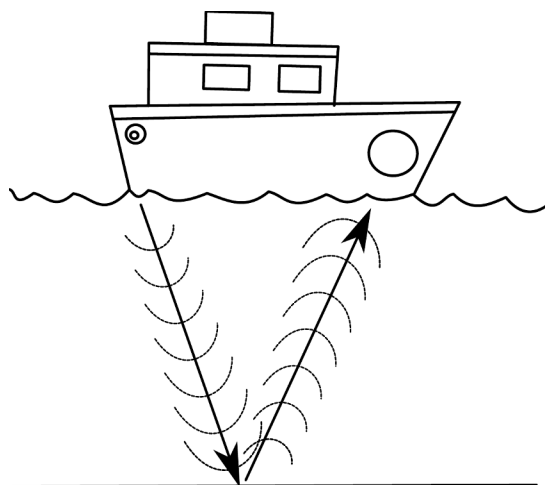
.....

Podobnie jak w czasie pokoju, także podczas wojny starano się udoskonalać zapis dźwięku. Na przykład stworzono bardziej czułą aparaturę, która wychwytywała więcej informacji dźwiękowych. Dzięki temu można było np. wcześniej namierzyć zbliżające się wrogie okręty podwodne.

Jak za pomocą dźwięku można poznać morskie dno lub zbliżający się podwodny okręt?

Służą do tego urządzenia zwane sonarami. Urządzenie to emituje, czyli wytwarza dźwięk, a następnie bada czas, po którym doszło do jego odbicia. Dzięki temu wiemy, jak daleko od nas jest przeszkoda (dno lub łódź podwodna).

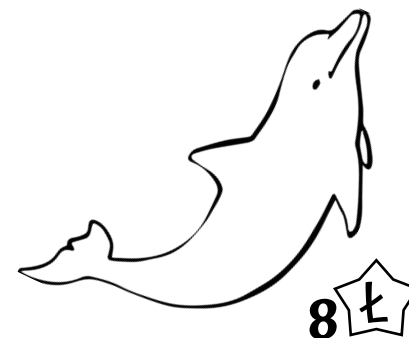
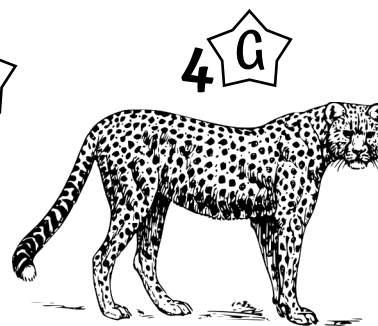
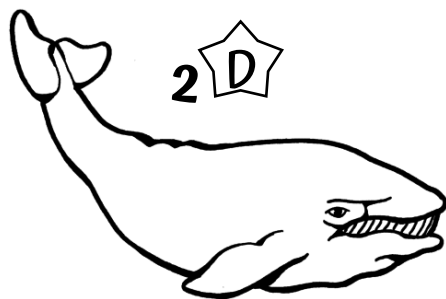
A czy Wam zdarzyło się słyszeć echo, czyli odbity dźwięk?

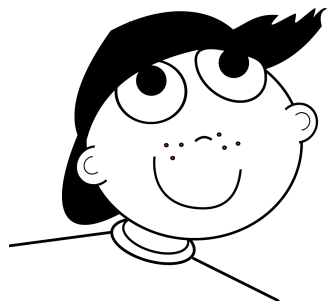
Umiejętność oceniania odległości od przeszkody za pomocą echa wykształciły niektóre zwierzęta, np. latające nocą nietoperze. Nietoperz lecąc wydaje piski, które następnie odbijają się od drzew, ścian budynków. W ten sposób potrafi określić, w którym miejscu się znajduje. Można powiedzieć, że nietoperz "widzi" uszami! Takie lokalizowanie za pomocą dźwięku nazywamy echolokacją.

Czy spośród zamieszczonych poniżej rysunków zwierząt potraficie wybrać te, które podobnie jak nietoperz również posiadają zdolność echolokacji?

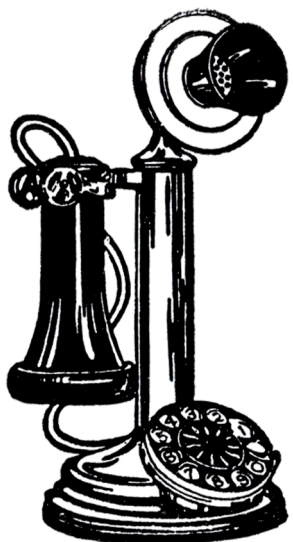
Sala 4

Zobaczcie, to sala pamiętająca
czasy dzieciństwa Waszych dziadków.
W domach pojawiają się już
pierwsze telefony na kabel
- potraficie je odnaleźć?

Poszukajcie na sali gramofonu BAMBINO.

To przy jego dźwiękach Wasi młodzi
dziadkowie tańczyli na domowych
imprezach, zwanych prywatkami.
Może na jednej z takich prywatek Wasz
dziadek poznał Waszą babcię?
Zapytajcie ich jak się poznali, czy
chodzili na prywatki oraz jakiej muzyki
najchętniej słuchali.

Tak naprawdę telefon został wynaleziony dużo wcześniej,
jeszcze przed fonografem przez Grahama Bella. Odkrył on,
że ludzki głos można zamienić na sygnał elektryczny
i przesłać kablem na większe odległości. Jednak dużo czasu
minęło zanim telefon trafił do domów większości ludzi. 60
lat temu umieszczono na dnie oceanu Atlantyckiego
pierwszy kabel telefoniczny między Europą, a Ameryką.

Ulubione piosenki moich dziadków:

.....

.....

.....

Poszukajcie w sali pierwszych pojawiających się w domach magnetofonów – niemiecki SZMARAGD i pierwszy polski MELODIA. Zobaczcie posiadają szpulki, na które nawijała się taśma.

Pamiętacie na czym wcześniej zapisywano dźwięk? Jeśli odpowiedzieliście, że na czarnych płytach (szelakowych, a później winylowych) to brawo! Uważni z Was słuchacze. Teraz rolę płyty pełni taśma. To na niej zaczęto zapisywać dźwięk odpowiednio ją magnesując - stąd nazwa magnetofon.

Dlaczego zamieniono gramofony na magnetofony?

Po pierwsze gramofonowe igły i płyty szybciej się zużywały. Możecie przyjrzeć się ponownie pięknym, starym gramofonom z ich stalową igłą, którą brrrr... jeździła po płycie za każdym razem coraz bardziej ją uszkadzając... Wszystkie przedmioty z biegiem czasu się zużywają, jednak magnetofon zużywał się zdecydowanie wolniej niż gramofon. Magnetofon potrafił dodatkowo coś, czego gramofonom brakowało. Potrafił nagrywać.

W jaki sposób dźwięk zapisywano na taśmie?

Otóż na powierzchni taśmy znajdowała się cienka warstwa materiału mającego właściwości magnetyczne. Podczas zapisu dźwięk zamieniany był na prąd elektryczny. Czy wiecie, że płynący prąd wytwarza pole magnetyczne? Dlatego też przepływający prąd powodował namagnesowanie przesuwającej się taśmy.

Radioodbiorniki

W sali znajdziecie także wiele radioodbiorników. Z czego zrobiona jest ich obudowa?.....

Jak myślicie, są ciężkie, czy lekkie?.....

Lilce spodobały się ciekawe nazwy radioodbiorników i zaczęła zadawać Gutkiemu śmieszne zagadki. Pomóżecie mu na nie odpowiedzieć?

Który z nich najgłośniej wyje? S..... A
9

A który kaprysi? K.....S

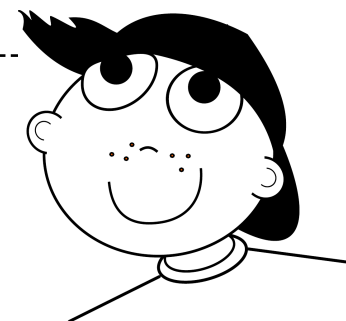
Jeden jest we wszystkim pierwszy P.....R

Drugi ma czarujący wygląd C..... R
11

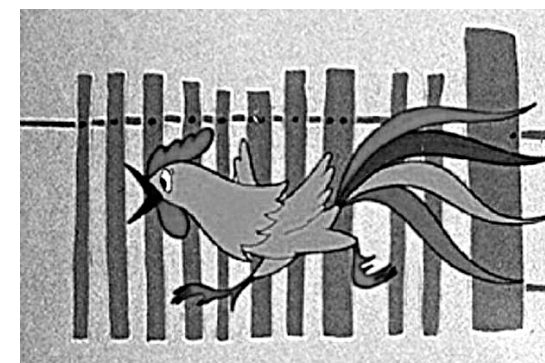
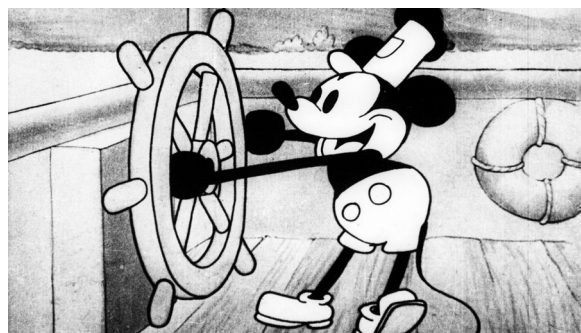
Mylą go z Warszawą S.....A

Odbiera najwyższe w Polsce szczyty częstotliwości

T..... y
10

W tych czasach w polskich domach zaczęły pojawiać się pierwsze telewizory. Czy wiecie, że wyświetlane przez nie filmy nie miały kolorów tylko były czarno-białe? Dzieci mogły na nich oglądać "wieczorynkę", czyli nadawaną raz dziennie, wieczorem bajkę na dobranoc. Wieczorynka wyświetlana była o 19 i trwała pół godziny. Podwórka o tej godzinie zwykle pustoszały - dzieci szły oglądać bajkę. Nie było wtedy kanałów, na których bajki wyświetlane są cały dzień. Jakie bajki oglądali Wasi rodzice, a jakie dziadkowie, gdy byli w Waszym wieku? Krótka rodzinna narada, starsi pomagają młodszym - dokończcie tytuły, a następnie połączcie kadr z tytułem bajki lub programu. Które z nich pamiętają Wasi dziadkowie, a które rodzice? **W gwiazdki wpiszcie pierwszą literę dopisanego wyrazu.**

Wilk i

Tele.....

Gąska

Jacek i

Myszka

Porwanie Baltazara

Sala 5

Gdy Wasi rodzice byli małymi dziećmi pojawiły się pierwsze kolorowe telewizory.

Wymieńcie trzy marki znajdujących się tu telewizorów.

.....

.....

.....

Czy któryś z nich znał Wasi rodzice?.....

Zwróćcie również uwagę na znajdujący się w pokoju mebel. To meblościanka. Zamykane szafki, witryny, barek, często też miejsce na telewizor.... Taką meblościankę można było wtedy spotkać praktycznie w każdym domu. Czy ktoś z Waszych znajomych, rodziny nadal ją posiada?

.....

Z czego zrobiona jest obudowa telewizora?

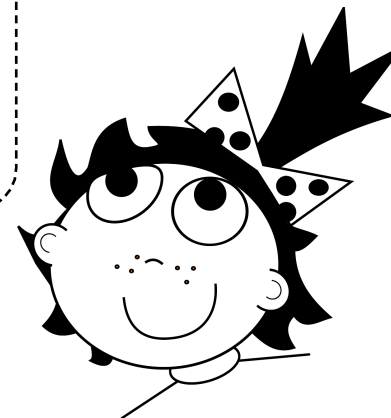
.....

Z jakiego materiału ma obudowę Wasz domowy telewizor?

.....

Czy wiecie, że dawne telewizory

nie miały także pilota? Żeby zmienić program, pogłościć dźwięk trzeba było wstać z fotela. Ale to musiało być niewygodne!

Przyjrzyjcie się jeszcze dokładnie telewizorom – ależ one były ogromne! Tzn. ogromne z tyłu. Obecne wyglądają przy nich bardzo "cieniutko". Dawne telewizory wyświetlały obraz na innej zasadzie – miały w środku dużą lampę tzw. kineskop.

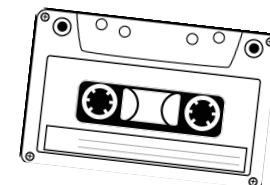
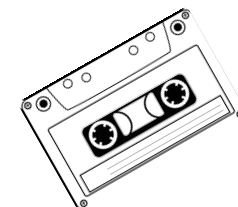
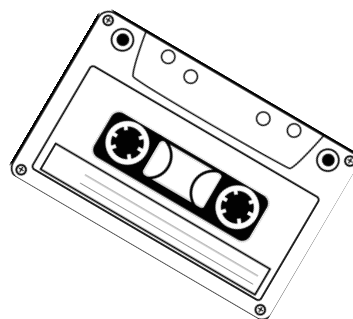
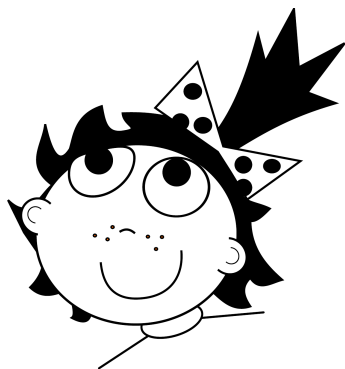

Sala 6

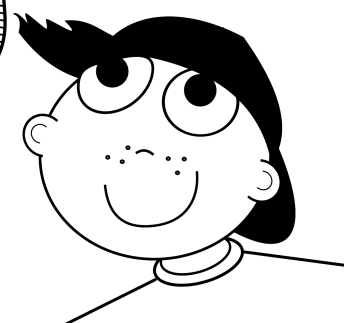
A to są czasy, gdy Wasi rodzice byli nastolatkami. Tak jak teraz posiadanie smartfona czy tabletu, wtedy modne było posiadanie własnego magnetofonu z kasetami i słuchanie muzyki ulubionych zespołów.

W plecaku zamiast odtwarzacza mp3 nosiło się Walkmana - był to niewielki magnetofon na kasety.

*Taśmę często przewijało się za pomocą otówki!
Ach, ileż było kręcenia!*

Czy wiecie, że wynaleziony przez firmę Ericsson pierwszy przenośny telefon ważył 40 kg, miał rozmiary walizki, a wart był tyle, co luksusowy samochód?

Poszukajcie w sali Walkmen-a i pudełka z kasetą magnetofonową. Jakiego jest wokalisty?

Czy znają go Wasi rodzice?

Wśród Waszych rodziców w czasach szkolnych powoli zaczęły pojawiać się pierwsze telefony komórkowe. Nie miały one kolorowych wyświetlaczy, nie robiły zdjęć - w zasadzie służyły tylko do dzwonienia i odbierania SMS-ów. Na początku telefony bezprzewodowe były bardzo drogie i używały je tylko nieliczne osoby, głównie biznesmeni. Oczywiście były także dużo większe od współczesnych komórek.

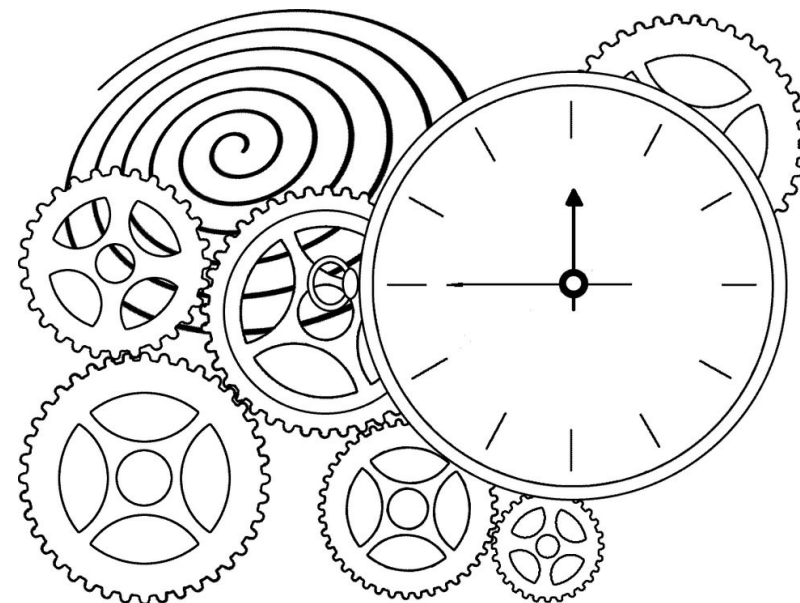
Wskaźnik nie działa, a teraz dodatkowo zawiesił się panel sterowania! Co za pech! I jak my teraz wrócimy do współczesności? Musimy zrestartować komputer, a nie znamy hasła... Jak myślicie, jakie może być hasło do systemu? Pomóżcie nam je odszyfrować?

1 ☆ 2 ☆ 3 ☆ 4 ☆ 5 ☆ 6 ☆
7 ☆ 8 ☆ 9 ☆ 10 ☆ 11 ☆

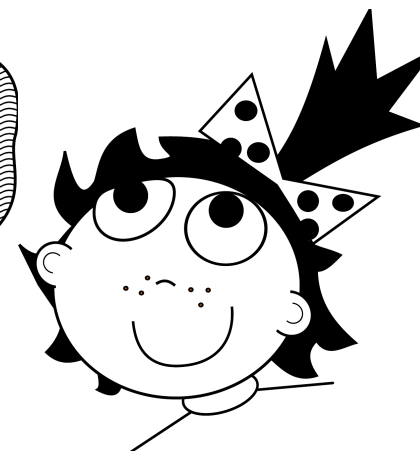
Hurra! Udało się! Gratulacje!

Zobaczcie, chyba znaleźliśmy się już w obecnych czasach? Na meblach stoją kolorowe telewizory, a my trzymamy w ręku telefon, z którego możemy przesyłać zdjęcia, sprawdzić kiedy odjeżdża autobus lub zdobywać punkty w ulubionej grze - jednym słowem korzystać z internetu!

Czy podobała Wam się taka podróż do przeszłości?

*Czy wiecie, co oznacza
to powiedzenie? Jeśli nie,
poproście o pomoc rodziców
lub dziadków!*

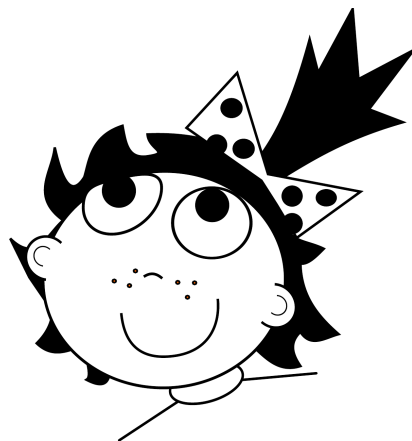

Hasło do serwera jest jednocześnie hasłem konkursowym! Wpiszcie je w formularz na naszej stronie trasadlabobasa.pl i wygrajcie nagrody!

Jak powstaje dźwięk?

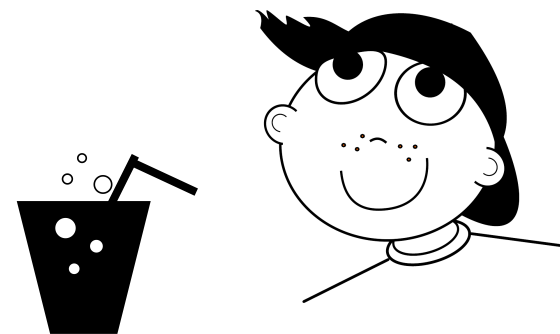
Żeby odpowiedzieć sobie na to pytanie najpierw musimy porozmawiać o powietrzu, czyli właściwie o czym? Co to jest powietrze?

Co wypełnia bańki mydlane? Czym oddychamy i czy leżąc na stole pusta butelka naprawdę jest pusta? Zajrzyjcie do środka - nic w niej nie widać, prawda? Spróbujmy ją zakręcić i ścisnąć. Coś nam jednak w tym przeszkadza... Butelka bowiem, choć z pozoru pusta, wcale pusta nie jest! Wypełnia ją gaz, którego nie widać, a który nas otacza. W dodatku wchodzi w każdy wolny zakamarek!

Spróbujemy zatem sprawdzić, czy powietrze faktycznie istnieje. Może nawet uda nam się je zobaczyć? Zanurzcie butelkę w wodzie, a następnie odkręćcie ją. Coś z niej wypłynęło, prawda? Co to było?

A teraz napełnijcie szklankę wodą i weźcie słomkę. Dmuchaemy przez zanurzoną w wodzie słomkę. Wydychane przez nas powietrze ukazuje się w postaci pęcherzyków, które szybko wypływają na powierzchnię. Powietrza wokół nas nie widać, ale w wodzie widoczne jest jako uchodzące do góry bąbelki.

Nasze powietrze składa się z cząsteczek, czyli malutkich drobinek różnych gazów: tlenu, dwutlenku węgla, azotu i wielu innych. Te drobinki są tak małe, że nawet pod mikroskopem nie moglibyśmy ich dostrzec! Jednak jest ich bardzo, bardzo dużo! Weźcie na dłoń pojedynczy kryształek cukru. Jest tyci, prawda? Jednak przyniesienie kilograma cukru ze sklepu wcale nie jest takie łatwe! Podobnie jest z powietrzem - jest go wokół nas tyle, że mocno na nas naciska. Ciężar powietrza to ciśnienie. "Wiszące" nad nami powietrze waży tyle, co 2 słonie!

1 m³ powietrza waży 1,3 kg. Pokój Gutka ma 3m długości, 4m szerokości i 3 m wysokości - jego objętość to 3m x 4m x 3m = 36m³. Powietrze w pokoju Gutka waży więc 36 x 1,3kg = 46,8 kg.

Ile waży powietrze w Twoim pokoju? Jest cięższe, czy lżejsze od Ciebie?

.....

Powiedzieliśmy sobie, że powietrze składa się z maleńkich cząsteczek różnych gazów. To właśnie dzięki nim powstaje dźwięk.

Jak?

Otóż, gdy jakaś rzecz zaczyna drgać, wibrować (np. struny w gitarze, membrana bębna lub nasze struny głosowe) porusza znajdujące się wokół niego drobinki powietrza. One też zaczynają drgać - jedna drobinka drgając uderza następną, ta kolejną i w taki sposób drgania przenoszone są do naszego ucha. W środku naszych uszu jest cienka błonka zwana błoną bębenkową - drgające cząsteczki uderzają o nią podobnie, jak pałeczki w bębnek. Te uderzenia odbieramy jako dźwięk.

Czy wiecie, że w kosmosie jest zupełnie cicho?

Dźwięk słyszymy dzięki otaczającej naszą planetę warstwie powietrza zwanej atmosferą. W przestrzeni kosmicznej panuje próżnia, tzn. nie ma w niej powietrza, dźwięk nie ma się więc jak rozprzestrzeniać. Na Księżycu, na którym nie ma atmosfery nie usłyszymy nawet silnika startującej rakiety!

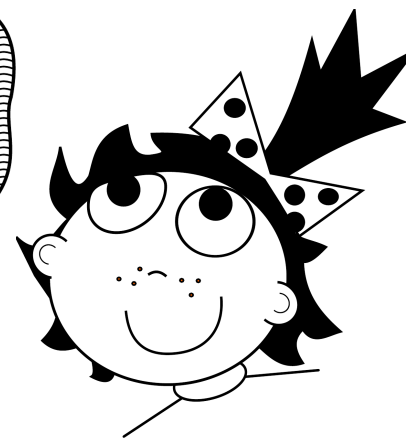
Od dźwięku dzwonu do telefonu...

Ludzie od początków swego istnienia szukali sposobu na komunikowanie się między sobą. Afrykańskie plemiona "rozmawiały" za pomocą bębnow tam-tamów. Jego donośny dźwięk słyszeć było nawet do kilkudziesięciu kilometrów! Zanim wynaleziono telefony dawni pasterze zamieszkujący tereny górskie komunikowali się za pomocą instrumentów wyglądem przypominający dłuugą, prostą lub nieco zgiętą przy końcu rurę. Trombity i rogi pasterskie, gdyż tak nazywają się te ludowe instrumenty, służyły wychodzącym ze stadem owiec na hale juhasom do porozumiewania się ze sobą między halami lub pomiędzy mieszkańcami wsi. Przekazywały one dźwięk nawet do 14 km.

Podobną rolę pełniły również dzwony znajdujące się na wysokich wieżach kościelnych lub ratuszowych. Ich dźwięk zwoływał mieszkańców do gaszenia pożarów lub ratowania się przed napadem wroga. Dzwon alarmował o niebezpieczeństwie oraz informował o ważnych wydarzeniach. W dawnych czasach był to sposób na zgromadzenie ludzi z najbliższej okolicy.

Obecnie dzięki sztucznym satelitom, światłowodom i sieci internetowej możemy nie tylko nagrywać i odtwarzać dźwięk, ale rozmawiać z osobami nawet z drugiego krańca świata!

Dziękujemy za wspólne odkrywanie muzealnych skarbów!

Konkurs z nagrodami

Prześlijcie nam min. 5 rozwiązanych zagadek, a weźmiecie udział w losowaniu nagród ufundowanych przez Sponsorów i Fundację „Trasa dla Bobasa”.

Na zgłoszenia czekamy do 31 października 2017 r. Regulamin konkursu i formularz zgłoszeniowy: www.trasadlabobasa.pl

Muzea biorące udział w wydarzeniu:

Muzeum Okręgowe w Tarnowie, Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu,

Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej, Muzeum Ziemi Bieckiej, Muzeum Górali i Zbójników w Rabce Zdrój,

Muzeum Fonografii w Niepołomicach, Muzeum Zamek w Oświęcimiu oraz Muzeum Zagłębia w Będzinie.

Przewodniki dostępne są także w wersji elektronicznej na www.trasadlabobasa.pl

Dofinansowano ze środków
Narodowego Centrum Kultury
w ramach programu
„Kultura – Interwencje 2017”

Przewodnik opracowała Fundacja „Trasa dla Bobasa” przy współpracy z Muzeum Fonografii w Niepołomicach

Małopolskie Centrum Dźwięku i Słowa

Tekst: Adelina Pocięcha

Konsultacja merytoryczna: Kajetan Konarzewski - Dyrektor Małopolskiego Centrum Dźwięku i Słowa

Opracowanie graficzne i skład do druku: Adelina Pocięcha

Nr ISBN 978-83-65898-10-4

ISBN kolekcji 978-83-65898-00-5

Publikacja bezpłatna. Nie przeznaczona do sprzedaży.

Partnerzy i sponsorzy nagród:

Patroni medialni:

